

Deixem-nos de filosofies!

En un moment en què es pretén marginar la filosofia del pla d'estudis, sorgeixen iniciatives que la reclamen i reivindiquen, com si de les cendres hi hagués un nou renaixement, precisament per la seva mancança.

Aquesta setmana, al centre cultural del Casino de Manresa, va començar el primer cicle de conferències a l'entorn de temes filosòfics. El primer ponent va ser Francesc Torralba, conferència que portava per títol: "Valors mínims i pluralitat". La sala vessava de gernació, cosa que ens va sorprendre delectablement a aquelles persones que ens dediquem a aquesta tasca tan estranya de la filosofia. Com és que s'omplen de gent interessada activitats d'aquest tipus arreu on es fan, ja siguin conferències, debats, cafès filosòfics...? Aparentment, en una societat on es prioritza tot allò pràctic i quantificable, la filosofia no serveix absolutament per a res.

La filosofia, que etimològicament significa amor a la saviesa (al saber) té un objectiu fonamental; ensenyar a pensar, o rebaixant la pretensió, pensar. Pensar ens condueix a teixir criteri, a desenvolupar esperit crític, a trenar metòdicament arguments sòlids.

Les grans qüestions que preocupen i han preocupat a la humanitat han estat pensades i tractades ja per filòsofs o filòsofes anteriorment. Al seu torn, altres han donat resposta, rebutat, defensat, criticat pensaments d'aquests anteriors, i així successivament.

Conèixer aquesta trama ens ajuda i permet formar les nostres pròpies idees i actituds. Podríem dir que les idees que tenim, les de qualsevol persona, siguin del signe que siguin, han estat prèviament ja dialogades, defensades o negades per filòsofes i filòsofs.

Al meu alumnat sempre li dic que tothom, amb més o menys mesura, és filòsof inevitablement. A la vida ens fem preguntes indefugibles que ens hi condueixen.

És anacrònic preguntar-se per la bellesa, la veritat, el bé, la justícia, l'amor... Sembla que qüestions d'aquestes estan tan en crisi que la seva necessitat brolla per moltes fissures.

Potser mai com ara es percep la consciència de la fi d'una època; hi ha l'aparença que ningú creu en res, que no hi ha res fix i estable, que tot val i el que "tot se me'n fot", el malaurat que tot és relatiu, el pregon escepticisme revestit de tristesa. Tot això provoca uns sentiments de defalliment i vulnerabilitat malaltissos.

Hem passat de l'anomenada modernitat, amb un optimisme de fe cega en el progrés científic (una forma més de religiositat), a la postmodernitat farcida de pseudoveritats relatives que ens provoquen nàusees existencials. Ni la ciència ha sadollat les grans expectatives que preteníem..., el més bon científic sap que cada resposta ens mena a noves qüestions per resoldre, a un pou sense fons on no es pot exhaurir tota la veritat. És per això, entre altres raons, que cal tornar a les arrels; a la filosofia, la projecció de la qual ens impregni d'un mínim optimisme vital. filosofia per a què? Per a viure, que no és poc, i per a ser persones, que n'anem força escassos.

«I bé, fer filosofia és en certa manera ser prou valent o prou ingenu per acceptar que no hi veiem clar. Per acceptar el desconcert i fins i tot el desfici que ens produeix el que no entenem. Sovint se cita com a frase inaugural de la filosofia l'expressió de Sòcrates: "Només sé que no sé res." I és que, efectivament, la filosofia ni sap gaire ni dona quasi res. No dona, per exemple, ni la seguretat que ens ofereix la ciència, ni el gust que produeix l'art, ni el consol que ens pot donar la religió. La filosofia no clou, ni culmina, ni satisfà res; la filosofia és més aviat el corc, el verí, la inquietud, l'eterna recerca del pensament insatisfet, el cul d'en Jaumet de l'esperit.»

Xavier Rubert de Ventós. *Per què filosofia?*